

70
A

+6

ADALET DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞINCA
AYDA BİR YAYINLANMAKTADIR

Meşruta tevliyet : Bir kimse bir vakıfda şartı vâkıf mucibince mütevellî olarak onbeş sene tasarruf ettikten sonra, bir kimse çıkıpta bu vakfın tevliyeti bana meşrutadır diye iddia etse, onbeş sene dâvasını terk ettiğinden müruruzamana binaen dâvası dinlenmez.

Galle dâvası : Bir kimse gallesi, vakıf yapanın evlât ve evlâdı evlâdına meşrut bir vakıf hanın gelirini, onbeş senedenberi almakta iken, vakıf yapanın evlâdından biri çıkıpta, bu vakfın gelirinden şartı vâkıf mucibince benim de hakkım vardır diye dâva etse istima olunmaz.

Aslıvakıf hakkında : Bir kimse otuzaltı sene bir akara mülkümdür diye bilâniza mutasarrıf iken, bir vakfın mütevellisi bu akar benim mütevellisi olduğum ... vakfın akaratındandır diye dâva edipte, müddeialehy inkâr etse müruruzamana mebni bu dava dinlenmeyeceği gibi, bir vakfın mütevellisi, bir akara otuzaltı sene kendi vakfının akaratından olmak üzere bilâniza mutasarrıf iken, diğer bir vakıf mütevellisi çıkıpta bu akar benim mütevellisi olduğum vakfın akaratındandır diye dâva etse kezalik dinlenmez.

MÜRURUZAMAN : Dâvacının müddeabihi iddiaya salâhiyyeti geldiği tarihten hesap olunur. Meselâ : mebi semeninden müeccel bir alâcağı dâvada müruruzaman ecelin hulûlundan itibaren hesap olunur, selef ve halefin tasarruf müddetleri birbirine zam olunur.

Binaenaleyh, dâvayı bir müddet muris, ve bir müddet varis terk edipte iki müddetin mecmuu müruruzaman haddine balığ olsa müruruzanam vaki olmuş olur.

Bu asla mebni, bayi ile müşteri ve vahip ile mevhubünlehy varis ile mevrus gibidir.

Meselâ bir kimse bir arsaya onbeş sene bilâniza mülkümdür diye tasarruf edipte, ittisalinde evi olan kimse bu müddette sükût etmişken, bu arsa benim evimin hususi tarikıdır diye dâva etse, istima olunamayacağı gibi, o kimse bu evi müruruzaman vukubulmadan başka bir kimseye sattıktan sonra bir müddette müşteri tasarruf edup her iki müddet yani, bayiin tasarruf müddetile müşterinin tasarruf müddeti, müruruzaman haddine balığ olsa böyle bir dâva da dinlenmez, vahip ile mevhubünlehyin tasarrufları hakkında da hüküm böyledir.

Şunu da ilâve edelimki, zaman geçmekle hak sakıt olmayacağından, müddeialehy dâvacının iddiasını, ikrar ve halen hakkı olduğunu itirat ederse, müruruzamana itibar olunmayup idari mucibince hüküm olunur.

b — **Siyasi saik** veya sebep ise, **siyasi görüş** veya anlayış anlamını taşır.

Yukarıdaki hallerde, failin özel kusurunun niteliğine göre, cezasının artırılarak hükmedilmesi adalet ve hak dengesi bakımından yerindedir (11).

903 — Cezalar :

Görevi kötüye kullanarak keyfi muamele yapmanın cezası altı aydan üç yıla kadar hapidir. Ayrıca, 35 inci madde gereğince, verilen hapis cezasına eşit **bir müddetle geçici** olarak, kamu hizmetlerinden yasaklılığa da hükmolunur.

904 — **Görevi kötüye kullanma** suçunun ikinci şekli (**Memurun kötü muamelesile başkalarının nizamı itaatsizliğine sebebiyet vermesi**) dir.

228 inci maddenin 2 nci fıkrasında, memurun, görevini yaptığı sırada memurluk nüfuzunu kötüye kullanarak, sert muamelelerle, başkasının kanuna ve hükümet emirlerine itaatsizliğine sebep olması, suçun ikinci şekli ni meydana getirmektedir.

Memurluk görevinin, kanunların koyduğu esas ve usullere göre yapılması gerekir. İdarenin itibarı ancak bu suretle korunmuş olur. 228 inci maddenin 2 nci fıkrasında yer alan bu suç da (**Umumi—Delitto generico**) ve **Tamamlayıcı—sussidario**) niteliktedir. Fiil, kanunda başka bir suç teşkil etmediği takdirde ve bu şartla 228 inci maddenin 2 nci fıkrası kapsamına girer (12).

905 — **Suçun** bu şeklinin **Kanuni Unsurları**; a) Memurun, b) sert muamelelerle başkasının, kanuna veya hükümet emirlerine itaatsizliğine sebebiyet vermesi ve c) fiili bu kasıt altında işlemesidir.

A — **Suçun Faili**, ancak **memur** olabilir.

Ceza kanunu uygulamasında, memur olan veya memur sayılan kişiler kanunda (TCK. 279) gösterilmiştir.

Failden memurluk sıfatının kalkmış olması veya cürmün işlendiği sırada, görevini yapma halinde bulunmamasının neticeye tesiri yoktur. TCK. 280.

B — **Suçun** bu şeklinin **maddi unsuru**, görev sırasında sert muamelelerle başkasının kanuna veya hükümetin emirlerine itaatsizliğine sebebiyet verilmesidir.

(11) MANZINI, IV, No. 1188, II.

(12) MANZINI, V, No. 1429, II, P. 160

(7) MANZINI, V, No. 1429, II, P. 160
(8) MANZINI, V, No. 1429, II, P. 160
(9) MANZINI, V, No. 1429, II, P. 160
(10) KUNTER, A. R. c. 13

720

hastalara ait olarak hekimlerin görev sırlarını ifşa, Noterlik kanununda (m.62), noterlerin dairelerinde tanzim ettikleri işlemlere dair sırları ifşa, Bankalar kanununda (m 55) banka mensuplarının sıfat ve vazifeleri dolayısıyla öğrendikleri banka işlerine ilişkin sırları ifşa birer suç sayılmıştır.

Devlet memurları da, devlet sırlarına dair yetkili makamın izni olmaksızın tanıklık yapamazlar (CMUK. 49).

909 — **Suçun Unsurları;** a) Memurun, b) görevi sebeble edindiği memurluk sırlarını, c) ifşa eylemesi veya ifşasını kolaylaştırması ve d) fiili bu kasıt altında işlemesidir.

A — **Suçun Faili,** ancak «Memur» olabilir.

a — Ceza kanunu uygulaması bakımından, memur veya memur sayılanlar kanunda (TCK. 279) gösterilmiştir.

b — Memurun, memurluk sıfatının kalkması veya cürmün işlendiği sırada görevini yapmakta bulunmaması, 229 uncu maddenin uygulanmasına engel olmaz (TCK. 280).

B — **Memurluk sırrının görev sebeble edinilmiş** resmi bilgilerden olması gereklidir.

a — **Resmi sırrın,** memur tarafından, görevini yaptığı sırada veya görevi sebeble edinilmiş, öğrenilmiş olması lâzımdır. Kanunda bu unsur (Memuriyeti sebeble kendisine tebdi kılınan veya ıttılama müsadif olan vesikalar, kararlar ve emirleri vesair tebligatı başkasına ifşa) tarafında anlatılmıştır.

b — Ifşası suç olan, memurluk görevi sırrı, memura, memurluk sıfatı sebeble emanet edilen her türlü resmi sırlardır (14). Bu itibarla memurun, görevi sebeble olmaksızın veya görevi dışında edindiği sırları ifşa eylemesi 229 uncu madde kapsamına girmez.

c — Genel olarak (**Sır** - secret), belirli vakıalara ilişkin bilgilerdir. Görev sırrı, ilke olarak, görevin yapıldığı sırada veya görev sebeble ancak edinilen bilgilerdir (15). Memurlar, görevlerinin niteliği ve kamu yararı bakımlarından, edinecekleri sırları saklı tutmaya mecburdurlar.

aa — 229 uncu maddedeki memurluk görevi sırrından maksat (Memurun görevi sebeble kendisine verilen veya eli altında bulunan vesika-

(14) LOGOZ, Commentaire, II, P. 774, n. 3 a.

(15) LOGOZ, II, P. 773 n. 2.

lar, kararlar emirler veya tebliğler ve benzeri şeyler) dir. Burada sır vasıf-
taları sayılı olmayıp sadece, sırrın alan ve konusuna ışık tutmak üze gös-
terilmiştir.

C — **Suçun Maddi Unsuru**, memurluk görevi sırrının ifşa edilme-
sidir.

Sırrı ifşa'dan maksat. memurun sır olan şeyi öğrenmeye veya edin-
meye hakkı olmayan bir kimseye her hangi bir şekilde tanıtması, bildir-
mesidir.

Ifşa, söz, yazı, yayım veya sair başka suretlerle olabilir. Kısaca, giz-
liliği ortadan kaldıran her fiil ifşadır.

a — Sırrın ifşası «**Haksız**» olmalıdır. Kanunun bir hükmünü veya
yetkili merciin bir emrini icra, meşru müdafaa veya zaruret hallerinde,
sırrın ifşası «haklı sebep»'e dayanır.

b — Memurluk görevine giren şeylerden ancak «**Gizli kalması ge-
reken hususları ifşa**» suçtur. Bu itibarla memurun görevine giren her
şeyin «sır» ve bunun ifşasının suç olduğu iddia edilemez. Hâkim her hadi-
sede fiilin (Gizli kalması gereken hususlar) dan olup olmadığını titizlik-
le inceleyip takdir eder (16).

657 sayılı «Devlet Memurları kanunu»nun 31 inci maddesine göre,
devlet memurlarının **kamu hizmetleriyle ilgili gizli bilgileri**, yetkili ma-
kâmın izni olmadan açıklamaları yasaktır. Şu hale göre (Gizli kalması
gereken hususlar) dan maksat (Kamu görevleriyle - hizmetleriyle ilgili giz-
li bilgiler) dir.

c — Görev sırrı bir menfaat karşılığında ifşa edildiği takdirde (Rüş-
vet) cürmü işlenmiş olabilir (17).

910 — Memurluk görevi sırrını ifşa ile **Meslek sırrını** ifşa bir biri-
ne karıştırılmamalıdır.

a — Memurluk görevi sırrını ifşanın faili ancak ve mutlak surette
«Memur» olabilir. Halbuki meslek sırrını ifşa cürmü Kanunlarda göste-
rilen belli meslek veya sanat mensubu tarafından işlenebilir (18).

(16) **LOGOZ**, II, P. 780 n. 4

RELINGER, Code Pénal Allemand, art. 353 b, P. 124

(17) **MAJNO**, II, No. 951

(18) **GÖZÜBÜYÜK**, Mukayeseli Türk Ceza Kanunu şerhi, Cilt II, Sh. 376.

Görev sırrı kamu görevlerine - hizmetlerine - ilişkin gizli bilgiler olduğu halde, meslek sırrı sadece meslek icrası veya meslek dolayısıyla edinilen her hangi bir bilgidir.

b — Memurluk görevi sırrının ifşası cürmünün tamam olması için her hangi bir zararın meydana gelmesi veya doğması ihtimali önemli değildir. Halbuki meslek sırrını ifşa cürmünün tamam olması, sırrın ifşasında zarar ihtimali bulunmasına bağlıdır.

C — Memurluk görev sırrını ifşa suçu (Doğrudan - re'sen) Koğuşturulur. Halbuki meslek sırrını ifşa suçunun koğuşturulması şikâyeteye bağlıdır.

911 — Ceza kanununda, memurluk görevi sırrından başka, devlet sırları (m. 133 - 134), Siyasi sırlar (m. 137), meslek sırrı (m. 192), haberleşme sırrı (m. 200) ve fen veya sanatlara dair sır (m. 364) de korunmuştur.

912 — Görev sırrını ifşa suçuna «teşebbüs» mümkündür. Mesela memur tarafından gönderilen ve sırrı ifşa niteliğinde bulunan mektubun alıcısına her hangi bir sebeple ulaşamaması gibi (19).

913 — **Suçun Manevi Unsuru**, genel «kasıt»tır. Failin bilerek ve isteyerek sırrı ifşa eylemesi lâzımdır. Bu itibarla ihmal veya tedbirsizlik halinde manevi unsur bahse konu olmaz.

Yanılma halinde, ceza mesuliyeti olup olmadığını hâkim takdir eder.

Failin bir kusuru olmaksızın yanılması halinde ceza mesuliyeti doğmaz (20).

Görevi İhmal

MADDE 230 — (Muaddel) Her ne vesile ile olursa olsun memuriyet vazifesini yapmakta ihmal ve terahi eden veya âmirinin kanuna göre verdiği emirleri makbul bir sebep olmaksızın yapmayan memur iki aydan altı aya kadar hapis ve yüz liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu ihmal ve terahiden veya âmirin kanunî emirlerini yapmamış olmaktan devletçe bir mazarrat husule gelmiş ise derecesine göre üç aydan üç seneye kadar hapis cezası ile birlikte muvakkaten veya müebbeden memuriyetten mahrumiyet cezası da hükmolunur.

(19) LOGOZ, Commentaire, II, 775, n. 6

(20) GÖZÜBÜYÜK, Mukayeseli Türk Ceza Kanunu şerhi, Cilt I, sh, 163-164

Her iki surette memurun terahisinden veya verilen emri yapmamasından şahıslarca her hangi bir zarar hâsıl olmuş ise o da başkaca ödetilir. (Asliye).

(6123 sayılı kanunla değişik)

Fransız CK. 185 İtalya ECK. 178 İtalya YCK. 328

ATIF : TCK. 231, 235, 237 — 6, 239 Devlet Memurları k. 6, 13

914 — Burada genel olarak, memurluk görevinin ihmali, söz konusudur. Görevi ihmal kavramının ceza kanunu bakımından gereği gibi açıklanması, iyi anlaşılması için, zaruridir.

a — Kanunun müsbet bir hükmünün yerine getirilmemesi halinde ancak, ihmal suçu - Délit d'omission - bahse konu olabilir (21). Başka deyimle, ihmal, kanunun emrinin kasden yerine getirilmemesidir (22).

b — Memurluk görevinin ihmali, memurun görevini yapmaması veya geç yapmasıdır.

c — 230 uncu madde hükümleri (Umumi) ve (Tamamlayıcı) mahiyettedir. Kanunda başka hüküm olmadığı halde ancak 230 uncu madde uygulanabilir. Meselâ devlet mallarının denetimi veya teftişi ile görevli olan memurun görevini ihmal ile zimmetin meydana gelmesine veya artmasına sebep olması halinde TCK. nun 230. maddesi değil, hususî hüküm olan 204 üncü maddesi uygulanır.

915 — Suçun Maddî Unsuru, memurun görevine giren bir işi yapmaması veya geç yapmasıdır.

230 uncu maddeye (Her ne vesile ile olursa olsun) deyimini maddenin uygulama alanını genişletmek için konulmuştur.

a — Suçun faili, ancak «memur» olabilir.

Ceza kanunu uygulaması bakımından memur olan veya memur sayılan kanunda (m. 279) gösterilmiştir.

b — Görevin yapılmaması veya geç yapılması

230 uncu madde gereğince (Memuriyet vazifesini yapmakta ihmal veya terahi eden memur) cezalandırılır.

(21) GARRAUD, Traité théorique et pratique, I, No. 99, p. 206

(22) LOGOZ, Partie générale, P. 32.

295

aa — Burada «ihmal» den maksat, memurun «görevini yapmaması» dır. Buna göre, görevi ihmalin mevcut olması için, kanun gereğince, yapılması gereken şeyin memurun görevine giren işlerden bulunması lâzımdır. Nitekim Yargıtay bir kararında bu unsuru (Zabıtaca yakalanaarak kendisine teslim edilen şahsın kaçmasına sebebiyet veren sanığın köy muhtarı - tutukluyu muhafaza ile görevli olmadığı nazara alınmadan 230 uncu madde ile mahkûmiyetine karar verilmesi yolsuzdur) tarzında belirtmiştir (23).

Görevin yapılmaması, kanunun yapılmasını emir eylediği şeyin bile rek ve isteyerek yerine getirilmemesidir. Mesela posta memurunun köye gidip alıcısına tebliğ yapmadığı halde yapmış göstermesi gibi (24), Yargıtay bir kararında bu unsuru (Sanığın hareketi, doğrumu araştırmadan, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmiş bulunan belgeyi tasdik etmekten ibaret bulunmasına göre TCK. nun 230 uncu maddesine göre czealandırılması gerekir) şeklinde açıklamıştır (25).

bb — Görevin geç yapılmasından maksat, memurun, görevi zamanında yapmamasıdır. Mesela bir resmî tahsildarın topladığı paraları gününü gününe parayı kabule yetkili mercie teslim eylememesi gibi. Yine mesele bir zabıta memurunun bir suç dolayısıyla düzenlediği tutanağı aldiyeye geç vermesi gibi.

c — Âmirin emrinin yapılmaması da ayrıca ihmal sayılmıştır. Bu suçunun meydana gelmesi için :

aa — Âmirin, memura verdiği emrin kanuna göre verilmiş olması;

bb — Memurun, bu emri, makbul bir sebep olmaksızın yapmaması, lâzımdır.

916 — Suçun Manevi Unsuru, sadece «Kasıt» tır. Buna göre görevi ihmal cürmü taksir ile işlenemez. Zira taksir ile cezalandırılan cürümler ayırdır. Bu suç için özel kasıt aranmaz. (26).

Ancak, memurun, âmirinin kanun gereğince kendisine verdiği emirleri makbul bir sebep olmaksızın yapıp yapmadığının araştırılması lâzımdır. Emrin yapılmamasındaki sebebin makbul olup olmadığını hâkim takdir eder.

(23) Y. 4. CD. 9/4/1957 gün E. 2713 K. 14910.

(24) Y. 4. CD. 28/6/1960 gün E. 5396 K. 6969

(25) Y. 4. CD. 11/3/1960 gün E. 817 K. 2844

(26) KUNTER, a. g. e. sh . 15.

aleyhine tazminat dâvası açılmasına yol veren sebepler gösterilmiştir. Bu hususta hukuk dâvası açılmış olup olmadığını araştırmaya ve açılmış ise neticesini beklemeye lüzum yoktur. Aranılacak nokta, hukuk dâvası açılabilecek kanunî şartların bulunup bulunmadığıdır (30).

B — Hâkimin görevini ihmal ettiğinin kabulü için, Hukuk Usulü kanunumuzun 573. maddesinde gösterilen sebeplerden birinin bulunduğu delillerle anlaşılmış olması lâzımdır. Bu sebepler özet olarak şunlardır :

1 — İki taraftan birini **kayıarak veya düşmanlıkla** diğer taraf aleyhine adalete aykırı bir hüküm veya kara verilmiş olması;

Burada hâkimin «kasden» kanuna ve adalete aykırı karar vermesi sözkonusudur. Bu itibarla, hâkimin kararının mücerret kanuna aykırı bulunması, bir tarafı tuttuğunun veya düşmanlıkla diğer taraf aleyhine hareket ettiğinin delili sayılamaz.

Yanılma sebeble, meydana gelen usulsüzlük de mesuliyete yol açmaz (31).

2 — **Kanunun açık ve kesin**, tevli mümkün olmayan, **hükümlerine aykırı** karar verilmiş bulunması;

Burada, hâkimin ağır kusuru bahse konudur.

3 — **Hükmün duruşma tutanağında olmayan sebeplere** dayandırılması,

4 — Duruşma tutanağının, **kararların değiştirilmesi** ve söylenmeyen bir sözün hüküm ve karara tesir edecek surette söylenmiş gibi gösterilmesi ;

5 — **Rüşvet karşılığı hüküm** verilmiş olması :

6 — Hakkı yerine getirmekten kaçınması :

Hukuk Usulünün 574. üncü maddesinde, hakkı yerine getirmekten kaçınma halleri göstermiştir. Hâkimin mesul olması için önce hâkime noterden bir ihbarname tebliği ile göreve daveti gereklidir. (32)

7 — Görevi yapmakta ihmal veya gecikme gösterilmesi veya kanuna göre verilen emrin makbul sebep olmaksızın yapılmaması.

(30) MAJNO, II, No. 957.

(31) POSTACIOĞLU, Medeni Usul Hukuku, 1966, sh. 60

(32) BELGESAY, Hukuk Usulü Kanunu şerhi, 1939, madde, 573, No. 11.

Yapıldığında hiç şüphesiz bu sorunlara verilecek cevaplar olumlu nitelikte olacak ve kadınların suçluluğu yönünden **cinsiyet farkını** ileri süren görüşler de sadece istatistikî yanılmanın neticesi olarak belirecektir.

Birinci soru üzerine yapılacak bir inceleme kadınlar tarafından işlenen bazı suçların rapor edilme derecesinin oldukça düşük olduğunu gösterecektir. Profesyonel nitelikte olmayan hırsızlıklar, domestik hırsızlıklar, çocuk düşürmeler, iftira, şantaj ve nizamî ihlâl bu neviden suçlar olarak belirmektedir. Bu suçlar suç istatistiklerinde tatminkâr bir şekilde yer almayan ve kadının önemli veya tek başına yer aldığı suçlardır.

Suç nevii dışında **genel nitelikteki faktörlerde** gerçek kadın suçluluğu ile istatistiklerde beliren kadın suçluluğu arasındaki farkı etkileyici niteliktedir. Kadının erkek tarafından korunması kültürümüzün bir unsurunu teşkil etmekte olup; bu kültürel norm kadın suçluluğu ile mücadeleyi etkilemektedir. Suçlu kadınların erkek mağdurları, erkek suçluların mağdurlarına nazaran kadınlar aleyhine şikâyet eylem göstermezler. Örneğin, müşterisinin parasını çalan fahişeyi mağdurun şikâyet etmek yolundaki isteksizliği.

Kadınlar cemiyetimizde pasif bir rol almaları neticesi suça iştirak etmeleri ve suçun beyni olmalarına rağmen yakalanmaları oldukça düşüktür; kadın geri plânda kalmakta ve erkek cemiyetteki aktif rolü icabı eyleme yönelmektedir. Bu durum, suç istatistiklerine kadınlar yönünden etkili olmaktadır. Feri iştirakçi olarak yer alan kadınların aslî iştirakçilere nazaran tespitinde oldukça güçlü olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Ekseri suçlar, erkekler tarafından işlendiğinde oldukça yüksek derecede bir yakalanma nispetine sahip iken, kadınlar tarafından işlendiğinde suçun işleniş şekli icabı bu niteliğini kaybetmektedir. Cemiyetteki iş bölümü neticesi kadınların ev kadını olarak, çocukları büyütmek, hastaya bakmak ve hissî ilişkilerde pasif rol almak gibi durumunun neticesi beliren fırsatlarda kadınların işlemiş oldukları suçların tesbit derecesi düşmektedir. Örneğin, oldukça yüksek derecede kamu karakteri gösteren adam öldürme suçu kadınlar tarafından işlendiğinde yakalanma nispeti, erkeklere nazaran zehiri fazla olarak kullanması nedeniyle, pek fazla olmamaktadır.

İstatistikleri etkileyen diğer bir faktör, suç önleme kuvvetinin ve adli mekanizmanın kadınlara karşı daha müsamahakâr bir tutumda olmalarıdır.

Bu açıklamalar karşısında, kadın suçluluğunu tespiti yönünden, (1) istatistiklerde beliren miktara mümkün olduğu takdirde kayıtlara geçmiyen suçlar yapılan inceleme neticelerinin eklenmesi; (2) suç is-

yonunun veremeyeceğine işaret etmek suretiyle itiraz ve ihtilâfların bida-yeten çözümlenmesi sırasında komisyonca her türlü tetkikat mahalli tahkikat ve ibraz edilen delillerin hukukî yeterlikleri, tesbitin kanunî şeraite uygun olarak yapılıp yapılmadığını takdir ve buna göre müsbet veya menfii bir karar ittihazı gerekeceği yolunu göstermiş, ancak (anlaşmazlık içtihadı gerektirdiği takdirde yetkisizlik kararı ile evrakın Mahkemeye tevdiî gerektiğine) ışık tutmuştur.

NE GİBİ İTİRAZLAR İÇTİHADİ GEREKTİRİR, VE NE GİBİ İHTİLAFLARDA TAPULAMA KOMİSYONU İŞİN ESASINI İNCELEYEMEZ

766 sayılı Kanunun geçici 2 nci madesi; kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 5602 sayılı Kanun uyarınca mahkemeye intikal etmiş olup fakat duruşmaları açılmayan dosyaların dahi itirazların tetkik ve tahkiki için evrakın Komisyona devri gerekeceğini emretmiş olması ve yukarıdaki pragrafta açıklanan kanunun alakalı hükümleri muvacehesinde Tapulama Komisyonunun itirazlı dosyalar üzerinde tetkikat ve lüzumunda tahkikata müstenit olarak işin esası hakkında karar vermek yükümünde bulunduklarını göstermektedir. Ancak yetki hususunda 766 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin kesin bir hüküm ifade etmemesi ve yine Yüksek Yargıtay'ın anılan içtihadında : (Anlaşmazlığın içtihadı gerektirdiği ahvalde işin mahkemeye tevdiî gerekeceği) şeklindeki açıklamanın dahi vazih bulunmadığı nedenleri ile, Tapulama Kanunu ve taşınmazların tesçili hakkındaki sair kanuni mevzuat göz önünde tutularak bu konunun biraz açıklanmasında zaruret hasıl olduğu gerçeğini tatbikat için elzem kılmaktadır.

rara bağlanması zorunluğu vardır. Anılan kanunun 29 uncu maddesinde süre geçmiş olsa dahi sebebi belirtmek suretiyle incelenmeye devam edilmesi ve yetki dışında herhangi bir sebeple tetkik ve tahkikatın imtina olunamayacağı ve tevdiî kararı verilmeyeceği ön görülmüştür. Tapulama Komisyonlarının olumlu veya olumsuz bir karara yarabilmeleri için hertürlü araştırma ve incelemeyi yapma yetkileri vardır. Hukukî anlaşmazlığın çözümlenmesi içtihadı gerektirdiği takdirde Komisyonlar işin hallini yetkileri dışında mütalâa edebilirler. İşbu dâvada bu şekilde bir halin varlığı söz konusu değildir. Tapulama Mahkemesi, Tapulama Komisyonu tarafından işin esası hakkında verilen karar üzerine usulî dairesinde ve kanunî tarife uygun şekilde iş Mahkemeye intikal ettiği takdirde keyfiyet incelenip işin esası hakkında hüküm tesisi icap eder. Bu itibarla, tutanaklar Tapulama Komisyonuna geri verilmek ve Komisyonca yapılacak araştırma ve inceleme sonunda verilecek karar üzerine İş Kanununun tarifine uygun şekilde Mahkemeye geldiği takdirde dâvaya bakılmak gerekirken bundan zuhul ile, işin esasına girilerek yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz tarafların temyiz itirazları bu bakımdan verinde olduğundan kabulü ile hükmün bu sebepten BOZULMASINA, sair yönlerin şimdilik incelenmesine ve 766 sayılı Tapulama Kanununun 73 üncü maddesi uyarınca harc alınmasına yer olmadığına 21/2/1969 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

(Yargıtay Yedinci Hukuk Dairesi esas : 968/8110, Karar : 1969/1564).

lerin bir tanesi, kaçışını başarılı kılmak gayesi ile hükümlünün sık sık suç teşkil eden davranışlara yönelmesidir. Adi hırsızlık ve otomobil çalma ihtimalleri daima mevcuttur. Buna ilâveten, müessese idaresinin karışacağı zorluklar ve içine düşeceği müşkül durum bir yana, firarının aranıp yakalanması, malî bakımdan devleti aşırı bir zarara sokmaktadır. Bu etüdümüzde firar, hükümlünün müessese bahçesinden izinsiz olarak ayrılması veya müessese dışında iken resmen izinli olmadığı halde ayrıldığı günün gece yarısına kadar dönmemesi yahut firarda bulunduğu zamanını herhangi anında suç işlemesi olarak tarif edilmiştir.

İnceleme için bir kaç değişken unsur seçilmiştir. Bu değişkenlere; bir gözetleme kulesinin mevcudiyeti, günün saati, haftanın günü, yılın ayı ve ıslah programında geçirilmiş bulunan süre dahil edilmiştir. Buna ilâveten, demografik ve muhiti etkenler ile etnik farklar da nazarı itibare alınmıştır. Bulgular genellikle tecrübelerle elde edilmiş olup intibalar on yıllık müşahadelere, mülakatlara, kısa raporlara ve mahkûmlar ile idarî personelle yapılan gayriresmî fikir teatisine dayandırılmıştır.

Firara Müteallik Bazı Faktörler

Günün vakit bakımından, saat yirmi firarların en çok vuku bulduğu saattir. Bunu saat 17, 19 ve 22 yakından takip eder. Saat bir, üç, dört, beş ve öğle vakitlerinde hiç bir zaman kaçmaya teşebbüs edilmemiştir.

Haftanın gününe bağlı bariz farklar bulunmamakla beraber, Cumaratesinin firarın en çok vuku bulduğu gün olmasına karşılık çarşamba, firarın en az olduğu gündür. İslah programı uygulamasının en kesif olduğu gün Çarşamba, en hafif olduğu gün ise Cumartesidir. Cumartesinin tatil olmasına karşılık, Çarşamba günü, idarî personel-hükümlü faaliyetleri kesafetinin zirveye çıktığı gündür. Pazar, ziyaret günü olduğu gibi ibadet günüdür de. Diğer günler, bilhassa salı ve Perşembe günleri, program bakımından daha gevşek olabilirler. Bu günler de firar bakımından, Cumaratesi günlerinden sonra en popüler olanlarıdır.

Yapılan etüdlere göre, yılın ayları bakımından Temmuz ve Eylül ayları, firar olaylarının en sık vuku bulduğu aylardır. Bunları, Ocak, Mayıs ve Haziran ayları yakından takip etmektedirler. Firarın en az vuku bulduğu aylar, Şubat Mart ve Nisandır. Bu ayların diğerlerinden farkları olmamakla beraber, kış veya başka bir deyişle, yağmurlu mevsim kaçmaları önlemekte, yaz havası ise firar için tercih edilmektedir. Ocak ayının kış aylarından olmasına rağmen firar olaylarının vuku bulduğu bir ay olması, şahsa göre, Ncelden sonra gelen bir ruhi depresyon veya yıl başına takaddüm eden bir iştiyak hissine bağlanabilir.

Müessesede kalış süresi göz önünde bulundurulduğunda, müessese-
de geçirilen üçüncü ve bilhassa dördüncü ayların firarın en çok vuku
bulduğu aylar oldukları görülmüştür. Bu konuda zirve teşkil eden diğer
bir devre de dokuzuncu aydır. Etüdün yapıldığı Preston Müessesesinde
ortalama kalış süresinin dokuz ay olduğu nazarı itibare alındığında,
dokuzuncu ayın en çok firar edilen devre oluşu, hükümlünün bir an ön-
ce müesseseden kurtulma telaşından veya, bazıları bakımından, müesse-
sede kalma arzusundan ileri geldiği düşünülebilir. Bu konu ileride ince-
lenecektir.

Müessesedeki üçüncü ve dördüncü aylardaki firar nisbetinin yük-
sekliği, müessesenin şartlarına intibak edilip edilmediği keyfiyeti ile izah
edilebilir. Müessese şartlarına intibak edememe firar ile sonuçlanabilir.
Bu konuda varılan sonuçlar tahmini olmakla beraber ileride yapılacak
çalışmalara başlangıç olabilir.

Diğer taraftan, keşfedilen bariz muhiti farklar tahmini değildir. Pres-
ton müessesesinin çevrili bahçesi dışında bulunan koğuşlarda en yüksek
firar nisbetleri tesbit edilmiştir. Her bakımdan en müessir emniyet
tedbirlerinin uygulandığı çevrili bahçe içindeki yatakhanelerden vuku
bulan firarların nisbeti çok düşük olmuştur. Çevrili bahçe dışında iskan
edilen hükümlülerin seçiminde kullanılan ve titizlikle uygulanan usulle-
re rağmen bu sonuç sürprizli olmamıştır. Titizlikle uygulanan bu seçme
usulüne rağmen, bahçe dışındaki emniyet tedbirlerinin asgari derecede
bulunması, firarların, dört beş metre yüksekliğinde tel örgü ile çevrili
bulunan iç bahçeye nazaran, çok daha fazla olmasının nedenini teşkil
etmektedir. Preston'un çiftlik bölümünde böyle maddî bir engel bulun-
madığından firarların çoğu bu bölümden olmaktadır.

Preston'un bulunduğu arazi üzerinde, görüş ve kontrol sahasını ge-
nişletmek maksadı ile kurulan gözetleme kulesi, firar vakalarının azal-
masına büyük ölçüde müessir olmuştur. Bazı program ve personel deği-
şikliği devamlı olarak yapılmakla beraber sadece gözetleme kulesinin
mevcudiyeti, kuruluşundan önceki yılda 26 olan firar sayısını daha sonra
ikiye düşürmüştür. Çitle çevrili bölümdeki görülmiyen yerleri devamlı
kontrol altında bulunduran bir kapalı devre televizyonu da bu safhada
tesis edilmiştir.

Bu safhada, yukarıdaki tedbirlere ilâveten, idare ve teşkilât bakım-
larından ilerlemeler kaydedilmiş olmakla beraber müad çevre emniyeti
tesisi ve nezaret usûllerinde değişiklikler yapılmıştır. Gözetleme kulesi
ile beraber bütün bu hususlar birlikte firarın azalmasına yol açmış ola-
bilirler. Gözetleme kulesinin tesisi, zaman bakımından firar olaylarının

azaldığı ana daha yakın olduğu gibi sebep ve tesir bakımından da firarın ani azalışı zamanına tetabük etmektedir. Kule, diğer bütün tedbirlerden daha müşahhas bir görünüşte olduğu gibi, daha çok saygı ve dikkat şekmiştir.

Dış ziyaret izinleri, firar olaylarının sayısını arttırmaktadır. Bu keyfiyet, tedavi ve islah edici vasıfları kuvvetli olan dış ziyaretlerin kaldırılması gerektiği manasına alınmamalıdır. Aksine, bu gibi ziyaretlerin temin ettikleri faydalar, sebep oldukları zararların çok üstünde olduğu hemen herkes tarafından kabul edilen bir vakiadır.

Etnik incelemeler yapıldığında, bariz farklar müşahade edilmiştir. Firarın, zenci ve Meksika asıllı hükümlülerin karakteristik davranışlarından olmadığı kesinlikle anlaşılmıştır. Mesela, Zenciler hükümlülerin yüzde 25 ini teşkil ettikleri halde, firar edenlerin sadece beşi Zencidir. Meksika asıllıların da firar nisbeti hemen hemen aynıdır.

Firarın Saikleri

Firarın saikleri ve itici kuvveti nedir ? Bunlar sayısızdır. Müessesenin içindeki baskı bunların bazılarının sebebini teşkil eder. Bu sebepler, homoseksüel ve şiddet hareketlerinin tevlid ettiği korkudan, bir arkadaşın borçlanılan sigara paketi gibi önemsiz konulara kadar geniş bir sahaya dağılmıştır. Bu konuda, görünüşte hükümlü çatışma ve şiddetten kaçmaktadır. Bu kaçışın sonucu ve tepkisi firardır. Firarî muayyen bir yere gitmemekte, sadece kendince baskı olarak kabul ettiği bir durumdan kaçmaktadır.

Firarın bir sebebi de, nisbi bir hürriyete kavuşma arzusudur. Hükümlünün firar etme arzusunu harekete getiren, ona evde ihtiyaç duyduğuna dair fikri sabit veya sadece orada olmanın kendisine vereceğini tahmin ettiği zevktir. Evde bulunduğu sırada hakiki veya mevhum bazı sorumluluklarını yerine getirememiş olmanın verdiği suçluluk duygusu da hükümlüye cezaevinden kaçmaya itebilir. Mahkûmiyetine sebep olduklarına kani olduğu kimseleri cezalandırma ve onlardan intikam alma arzusu firar etmek isteyen hükümlüye sık sık musallat olur.

Sık sık rastlanan bir firar muharriki. «kanatlarını deneme» tabiri ile ifade edilebilen manevi istiklâl duygusundan neş'et edebilir, Bu gibi hallerde firar, tabi olma durumuna karşı bir reaksiyondur. Firarî, devlet, aile veya diğer herhangi bir dayanak yerine, kendine ve öz kaynaklarına dayanabileceğini isbat etme azmindedir. O ,tahliyesini temin edecek şartların kendisi tarafından hazırlanmasını tercih eder ve üstlerine bu işi kendi kendine, onların yardımı olmadan başaracağını isbat etmek ister. Çok zaman bu davranışları henüz olgunlaşmamış reaksiyonlardır.

beraber, kadro personelinde genel ve his edilir bir azalma olur. Mahkûmların genellikle uykuya çekilmiş ve kilit altına alınmış olmaları sebebi ile geceleyin güvenlik tedbirlerine daha az ihtiyaç duyulur. Eğitim programı uygulanması, profesyonel personelin evlerine gitmeleri nedeni ile durur. Güneş batarken yararlı faaliyet programları da sona erer. Akşamdan sonra uygulanacak bazı programlar, firarların önüne geçebilir veya lüzumunu ortadan kaldırabilir.

Yukarıda sözü edilen bütün faktörler şu veya bu yoldan, güneş batıktan veya iş günü sona erdikten sonra firar olaylarının çoğalmasına yol açar. Dikkate şayan bir husus ta, firar olaylarının çoğunun akşam yemeğinden sonra vuku bulmasıdır. Şüphesiz ki bu, firari namzedinin uzun müddet aç kalmaması için bilerek uyguladığı bir plânın sonucudur. Firardan önceki bu son yemek olmasa kaçak çoğu zaman açlıktan kıvrılarak geriye döner. Sert bir hava dahi onun geriye gelmesine sebep olabilir.

Şunu da ifade etmek lâzımdır ki, kaydedilen ilerlemelere ve aydınlanmaya rağmen ıslah müesseseleri personeli arasında hala batıl itikatlara yer verilmektedir. Kuzey rüzgarının esmesi ve ayın durumu dahi firara sebep olan faktörler arasında sayılmaktadır. Mübalağaya saplanmadan, firarın hakiki sebeplerinin, mahkûmiyete yol açan suçta olduğu gibi, ferdi ve kültürel faktörlerin birleşimi olduğu söylenebilir.

Gözetme Kulesi Firar Olaylarını Azaltır.

Firar olaylarının azalmasında gözetleme kulesinin yardımcı tesiri büyüktür. Bu haşmetli yapı firara karşı maddî ve psikolojik bir önleyici tedbir olmuştur. Sadece görünüşü, firar niyetini taşıyan hükümlünün ikinci defa düşünmesine sebep olmakta ve böylece firarı önleyici bir tesir icra etmektedir. İçinde nöbetçi bulunsun veya bulunmasın bu gözetleme kulesi, her halûkarda müessiriyetini isbat etmiştir. Kule, dışarıya karşı bir gurur kaynağı, dahile karşı ise firarın müsamaha edilecek bir eylem olmadığını hükümlülere hatırlatıcı ve personele firar olaylarının vuku bulmıyacağını temin edici bir unsurdur.

Akıl hastahanelerinde müşahade edilmiş olduğu gibi, hastaların intihar etmeleri beklendiği ve korkulduğu nisbette bu olaylar vuku bulmaktadır. Buna paralel olarak, hapishane personelinin firar vuku bulmıyacağına güvenleri arttıkça bunu hiseden hükümlülerin firarda başarılı olacaklarına dair güvenleri sarsılır. Bunun aksine, hapishane personelinin daima karışıklık çıkacakmış gibi davranmalı ve özellikle firar olaylarının vuku bulacağı endişesinde olmaları bu olaylara daha çok nisbette yol açtığı tecrübelerle sabittir.

Gözetleme kulesinin sözü edilen tesirlerinin müsbet, devamlı ve hakiki olmaları yerine, asılsız, tesadüfi veya mevhum olup olmadıkları henüz kesinlikle bilinmemektedir. Bununla beraber, Preston'daki Hâkim kanaat, maddi ve usuli tedbirler alınmadıkça veya program uygulamalarında esaslı tekamüller kaydedilmedikçe gözetleme kulesinin inşasından sonra firar olaylarında müşahade edilen düşüşün geçici olacağı merkezindedir. Bu konuda yapılacak teferruatlı bir etüd, sonucun kesin cevabını tayin edecektir. Fakat firar olaylarının uzun bir vadede, kuleye rağmen genel ortalama sayısına yükseleceği tahmin edilmektedir. İdari personel ve hükümlüler kulenin mevcudiyetine alıştıktan ve kulenin yeniliği zail olduktan sonra mevcudiyeti göze batmıyacak ve önleyici kuvveti zayıflıyacaktır. Hükümlüler, gözetleme kulesi hakkında personelin düşüdükları gibi düşünmüşler ise kulenin mevcudiyetine izafe edilen firarı önleyici tesiri kabul etmek gerekmektedir.

Firarı Önceden Tahmin ve Önleme

Münferit olarak firarı önceden tahmin etmek konusunda belki de en sağlam tutamak, hükümlünün sicilidir. Önceden vuku bulmuş firar teşebbüsleri, mustakbel teşebbüsleri kehanetler. Preston'dan tipik bir firarı profili çizecek olursak aşağıdaki manzarayı görürüz; Firarı Kafkas asıllıdır, onyedı yaşındadır, Preston'da dördüncü ayını doldurmuş ve muhtemelen meşruten tahliyye namzet gösterilmiş olup serbest kalacağı günü beklemeye tahammülü bulunmamakta veya kendisini dışarıda bekliyen meçhüllerle yahut istenmiyenlerle karşılaşmamak istediğı için tahliye edilmeyi istememektedir. Kendisi islah evinin çiftlik bölümünde çalışmaktadır. Temmuz ayının bir Cumartesi günü akşam saat sekizde firar edecektir. Eğer çiftlik bölümünde çalışmıyorsa, ya dış ziyarette yahut çite yakın bir koğuşta yatmaktadır. Bunlara ilâveten, daha önce firara teşebbüs etmiş biri olacaktır.

Menfi olarak firarı olmiyan şahsın profili ise şöyledir; Zenci veya Meksika asıllı olup 16 - 18 yaşları arasındadır. Prestona yeni gelmiş veya 13 aydan beri oradadır. Şubat, Mart ve Nisan aylarında bir Çarşamba günün gece yarısı veya günün erken saatleri kaçmıyacağı zamanlardır. Yemek zamanları, öğlen veya akşam saat altıda da firar etmiyecektir. Avluda bulunan koğuşlardan veya gayesi ile içine koyulduğu tecrit odasından kaçmaya teşebbüs etmiyecektir. Kaçmıyacağı zaman da, bir dış ziyarette bulunmadığı bir zaman olmiyacaktır. Hiç bir zaman firar teşebbüsünde bulunmıyacak hükümlünün profili de budur. Güvenlik tedbirlerinin uygulanması veya hükümlünün cezaevi avlusu dışında bir görevde istihdam edilmesi konularında bu profilin bilinmesinde fayda vardır.

Firarı önleme konusuna gelince. Devamlı güvenlik tedbirleri ile semereli eğitim programlarının uygulanmasına ilâveten psikiyatri ve mülakat konuşmaları gibi ek desteklerin mevcudiyeti lüzumludur. Kadro personeli ile hükümlüler arasındaki iyi münasebet firar olaylarının önlenmesine büyük çapta yardımcı olur. Kadro personelinin kendi aralarında ve hükümlülerle, hükümlülerin de kendi aralarında ve kadro personeli ile tesis edilen yakınlık ve iyi münasebet, firara yol açan bulanmaları ortadan kaldıracaktır. Bunun gibi, müessir dialoglar herhangi bir müessesenin manevi sağlığı için elzemdir.

Hükümlülerin ihtiyaç ve hissiyatlarının iyi anlaşılması, firar olayları ile diğer antisosyal davranışların önlenmesi bakımından önemlidir. Bu yollarla bütün firar olayları olmasa bile birçoğu önlenabilir.

Müessesenin içinde daha çok teneffüs imkanı verilmesi, Müessesenin dışında teneffüsü daha az önemli ve lüzümlü kılar. «İçeride» iken «dışarıdan» mahrumiyet, vasıta ve sonuç ne olursa olsun, «dışarıya» çıkma arzusunu çoğaltır. Hükümlülerin manevi bakımdan «soluk» almalarını imkansız hale getiren cezaevi personelinin firar olaylarını ve dahili isyanları kaçınılmaz hale getirdiklerini söylemek mümkündür.

Sebeb ne kadar basit olursa olsun, insanlar bulundukları maddi veya manevi muhitten daima kaçmak isterler. Bundan daha şaşırtıcı bir durum, bir çok kimselerin kötü ve ızdırap veren durumlardan kaçmak istemeyişleridir. Daha önce işaret edilmiş olduğu gibi, zenciler nadiren firar ederler. Bunun sebebi gayet basittir. Nereye gitmek için kaçınsınlar.

İsbatı zor olmakla beraber, psikiyatri ve buna benzer temasiarın firar olaylarını olduğu gibi cezaevi içinde istenmiyen davranışları da önler. Hükümlünün firar etme niyetini deşmek bazan firar etmenin yerine geçen bir hissiyat doğurduğu gibi daha sonra, problemlerin başka yollardan çözümlenmesi ufuklarını açar. Böylece en aşağıdan, kaçma niyetini taşıyanlar teşhis edilir ve onları bu niyetten vazgeçirmek için ferdi güvenlik tedbirleri uygulanabilir. Gurup terapisi ve genel terepatik uygulamalar, bir çok firar vak'alarını ve diğer karışıklıkları önler.

Teşebbüs derecesinde kalan firar olayları başarılı olanlarından çok fazladır. Firar teşebbüslerinin büyük bir kısmı histerik karakter taşırlar. Bunlar en iyi bir şekilde, dikkati çekme vasıtası olarak tarif edilebilirler. Bu gibi teşebbüslerde, nihai sonuç hakikatte istenmemiştir. Şunu da kaydetmek lâzımdır ki, aynı izah tarzı intihar olaylarında da uygulanabilir. Sahte intihar teşebbüsleri, hakiki olanlarından bir kaç defa fazladır. Sonucu hakikatte kastedilmeyen intihar teşebbüslerinin bazıları hakiki sonuca verebilir. Firar olaylarında da hal böyledir.

Samimiyetle ve kısaca söylemek gerekirse, firar olayı, hepsini bilmediğimiz fakat bir kaçını izah etmeye çalıştığımız birçok unsurları içine alır.

Bu münabede de, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli elektriksel olarak kaydedilmiştir. Genel olarak organizmada ki elektriksel hareketler potansiyel olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir.

Bir yolun sonunda bir kadar çok zaman bir voltajı hasıl olan, bu elektriksel hareketler beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir.

Bununla beraber, bu elektriksel hareketler beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir.

neşirleri çok uzaklardan da gelmek üzere kaydedilebilir. (2) Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir.

(1) Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir.

(2) Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir. Bu hareketler, beyin hareketi sırasında hasıl olan elektrik potansiyeli olarak kaydedilebilir.

buk, daha ucuz ve daha kolay bir surette alabilmek imkânını sağlamaktır» (2). Diğer bir deyişle, maddî iş hukuku gibi, iş yargılaması hukukunun kaynağı toplum ve çalışma barışını sağlama amacı ve sosyal adalet düşünceleridir.

Yargıtay'ın iş dâvalarına bakmakla görevli 9 uncu Hukuk Dairesi üyelerinden sayın Mustafa Çenberci, maddî iş hukukuyla iş yargılaması arasındaki bu yapısal bağlantıyı gözönünde tutarak, 1968'de yayınlamış olduğu «İş Kanunu Şerhi»'nden sonra, bu yıl «İş Mahkemeleri Kanunu Şerhi»ni hazırlamış bulunmaktadır. Yazarın bu yeni eseri öncekinin bir bütünleyicisi niteliğini taşımaktadır; kitabın ilk dipnotunda Schwarz'ın «usul hukukunu, bıçağın kullanılmasına yarıyan sapına benzettiğinin» anılması, yazarın bu düşüncesini yansıtmaktadır (3).

II. Eser iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm, iş yargılamasının varlık sebebini ve ana niteliklerini açıklayan bir girişten sonra, İş Mahkemeleri Kanununun madde sırasına göre şerhini kapsamaktadır. Yazar her maddenin altında ilgili mevzuat hükümlerine geniş yollamalar yapmıştır. Bu bölümün hazırlanmasında konu ile ilgili bellibaşlı Türkçe kitap ve makalelerden ve birçok yabancı ana kitaptan yararlanılmış olduğu, yollamalardan ve eserin sonunda yer alan bibliyografyadan anlaşılmaktadır. Özellikle, yazar bu alandaki Yargıtay kararlarının eksiksiz olarak değerlendirilmesinde büyük bir çaba göstermiştir.

İkinci Bölüm «İçtihat» lara ayrılmıştır. Yazar bu bölümde Yargıtay'ın iş yargılaması alanındaki emsal niteliğini taşıyan kararlarını sistematik bir sınıflandırmaya tâbi tutarak sunmuştur. Türk hukukunda, doğrudan doğruya iş yargılamasıyla ilgili doktrinal çalışmaların azlığı, bu alanın başlıca Yargıtay içtihatlarıyla oluşması ve gelişmesi sonucunu yaratmıştır. Yazarın «İş Kanunu Şerhi» kitabından farklı olarak, bir «içti hatlar» bölümüne yer vermiş olması, sanırız, bu gerçeğe dayanmaktadır. Bu konudaki yayınlanmış ve yayınlanmamış Yargıtay kararlarını ayıklamak, değerlendirmek ve emsal niteliğini taşıyanları sistematik olarak bir araya getirmek suretiyle yazar iş hukuku doktrin ve uygulamasına değerli bir malzeme sağlamıştır. Her kararın başında yer alan kısa bir özet, bu bölümden yararlanmayı kolaylaştırmaktadır.

III. Çenberci, eserin kanun maddelerinin şerhini kapsayan birinci bölümünde, eldeki malzemeyi özlü ve eksiksiz olarak vermeye çalışmış, uygulamanın ulaştığı sonuçları eleştirici bir açıdan ele almıştır. Bu ne-

(2) Eser, s. 1/2 : karşı Kaskel/Dersch, Arbeitsrecht, 5. baskı, Berlin - Göttingen - Heidelberg 1957, S. 55 II.

(3) Eser, s. 1 dipnotu 1.

Altıncı Bölüm : Mirî Arazinin Mahlûlatı.

Yedinci Bölüm : Mirî Arazide Rüçhan Hakkı Veya Şibih Şuf'a.

İkinci Kısım : Mirî Arazinin Mülk Araziye Dönüşümü.

Birinci Bölüm : Mutasarrıfın Tasarruf Hakkının Mülkiyet Hakkına Doğru Geçirdiği İstihale.

İkinci Bölüm : Mirî Arazinin Kesin Olarak Mülk Haline Geçmesi.

IGNORANZA ED ERRORE NEL DIRITTO PENALE. (İtalyan C.K. da Bilmeme, Yanılma)

Yazarı : Yüksel ERSOY, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1968 Ankara, 190 Sayfa, Fiyatı 17,50 Lira.

«Pubblicazione Della Facoltà Dı Scienze Politiche Dell' Università Dı Ankara No. 267»

Indice — Sommario :

Parte Prima :

Nozioni Generali, Capitolo Primo, Ignoranza Ed Errore Nella Storia Del Diritto Penale.

Parte Seconda :

Errore Dı Diritto, Capitolo quarto, Generalità.

Parte Terza :

Errore Dı Fatto, Capitolo Sesto, Generalità.

Parte quarta :

Erronea Supposizione Dı Esistenza Del Reato, Capitolo Undüçesimo, Reato Putativo E Reato İmpossibile.

Eserin sonunda, müellif tarafından kısa bir özet sunulmuştur. Eserde; İtalyan Ceza Kanununun bilmeme ve yanılma konusundaki ayrıntılı hükümleri ele alınmış ve her kısmın sonunda, varılan sonuçların Türk Ceza Hukuku bakımından geçerlilik durumu incelenmiştir.

TURKİYE'DE TOPTAN EŞYA FİYATLARI ENDEKSİ.

Yazarı : Sevil KORUM, Sevinç Matbaası, 1968 Ankara, 60 Sayfa, Fiyatı 11 Lira.

«Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No. 260, Maliye Enstitüsü Yayınları No. 30»

İçindekiler :

Birinci Bölüm : Toptan Eşya Fiyatları Endeksinin Eleştirisi.

İkinci Bölüm : Toptan Eşya Fiyatlarını Tayin Eden Faktörlerin Ekonomik Tanımı.

Sonuç :

Tablolar :

İŞÇİ — MEMUR AYIRIMI Konulu Seminer.

8. Mart, 1969 Seminer Konuşmaları, Sevinç Matbaası, 1969 Ankara 61 Sayfa, Fiyatı 5 Lira.

«Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No. 249»

Konuşmacılar :

Prof. Dr. Uğur ALACAKAPTAN.

Prof. Dr. Turhan ESENER.

Prof. Dr. Lütfi DURAN.

Prof. Dr. Kemâl OĞUZMAN.

Dr. Rüçhan IŞIK.

Sait KÖKSAL.

Mustafa ÇENBERCİ.

Yıldırım Uler.

Ahmet Salih ÇEBİ.

ABADAN'A ARMAĞAN.

Sevinç Matbaası, 1969 Ankara, 895 Sayfa, Fiyatı 50 Lira.

«Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No. 280»

İçindekiler :

Önsöz

Birinci Bölüm :

Siyaset Bilimi.

İkinci Bölüm :

Kamu Hukuku.

Üçüncü Bölüm :

Tarih ve Sosyoloji.

MALİYE ENSTİTÜSÜ Konferansları, 1967 — 1968 yılı.

Sevinç Matbaası, 1969 Ankara, 210 Sayfa, Fiyatı 15 Lira.

«Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No. 282,
Maliye Enstitüsü Yayınları No. 32»

İçindekiler :

John w. HACKETT (Çev. Özhan ULUATAM) : Milletlerarası Yardım Politikaları

A.M. HACKETT (Çev. Beşir HAMİTOĞULLARI) : Çağdaş Dünyada Kamu Maliyesinde Yeni Denetleme Eğilimleri.

Erhan BENER : Birleşmiş Milletler II. Ticaret ve Kalkınma Konferansının Panoraması.

Erhan IŞIL : Kennedy Raund ve Sonuçları.

Behçet MERZİ : Ziraî Kazançların Vergilendirilmesi.

Dr. Recai Seçkin : Yargıtay Tarihçesi, Kuruluş ve İşleyişi.	10.00
İsviçre Federal Mahkeme Kararları 1945	1.00
» » » » 1946	1.00
» » » » 1947	1.00
Wieland : (Çev : İ. H. Karafakih) Aynı Haklar, İkinci baskı, 1949, Cilt : 2	7.50
Wahl : (Çev : K. Berker) Deniz Ticareti Hukuku, nazari ve ameli, 1948	3.00
Vidal-Magnol : (Çev : Ş. Devrin) Ceza Hukuku Cilt : 1. 1949	4.00
Dr. Recai Seçkin : 1961-1962 Adalet Yılı'nın Açılışı Dolayısıyla Söylev	50
Bustamente Sirven : Hukuku Hususiyel Düvel Kanunu Projesi, 1930	50
Vehbi Yekebaş : Suç ve Suçlunun Taaddüdü ve Cürme İştirak, 1952	1.50
Dr. Recai Seçkin : 1964-1965 Adalet Yılı'nın Açılış Söylevi	50
Seçim İşlerinde İtiraz ve Şikâyetler Klavuzu. (T. C. Yüksek Seçim Kurulu Yayınlarından), 1964	2.50
Esbabı mucibeli Avukatlık Kanunu ve Talimatnamesi, 1939	50
İnhulsen : (Çeviren : Rifat Taşkın) İngiliz Ceza Muhakemeleri Usulü, 1938	1.00
Kerdaniel : (Çeviren : Rasih Yeğengil) Şahitlik ve Şahidin psikolojisi. 1937	50
Ceza Hukukunu tevhit birinci beynelmil konferansı. Varşova, 1-6 İkinci-teşrin 1927. Konferans vesikalari. Çeviren : Mustafa Nuri Devres	8.00
Ceza Hukukunu tevhit üçüncü beynelmil konferansı. Brüksel, 26 Haziran 1930 Konferans vesikalari, Çeviren : Mustafa Nuri Devres.	3.00
Ceza Hukukunu tevhit beşinci beynelmil konferansı. Madrit, 14-20 Birinciteşrin 1934, Konferans vesikalari, Çeviren : Mustafa Nuri Devres	3.00

Adalet Dergisi

1937 Yılı	(1-7 sayılar kalmamıştır)	Sayısı	30
1938	»	»	30
1939	» (10, 11 ve 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1940	»	»	30
1941	»	»	30
1942	»	»	30
1943	»	»	30
1944	» (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 ve 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1945	» (1-3, 5, 7, 8, 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1946	» (3, 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1947	»	»	30
1948	»	»	30
1949	»	»	1.00
1950	»	»	1.00
1951	» (1-3, 9. sayılar kalmamıştır)	»	1.00
1952	» (1, 2, 3, 4. sayılar kalmamıştır)	»	1.00
1953	»	»	1.00
1954	»	»	1.00
1955	»	»	1.00
1956	»	»	1.00
1957	»	»	1.50
1958	»	»	1.50
1959	» (üç ayda bir olarak 4 sayı çıkmıştır 4 üncü sayı kalmamıştır)	»	4.50
1961	» (9-10 sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1962	» (3-12. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1964	» (1, 2, 7 ve 8. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1965	» (1, 5-6, 10-12. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1966	» (5-6 sayılar kalmamıştır, 1 ve 2. sayılar 250 kuruştur)	»	
1967	» (1-10. sayılar kalmamıştır)	»	2.00
1968	» (3-4. sayılar kalmamıştır)	»	2.00

Resmî Kararlar Dergisi

1966 Yılı	(İlk sayısı mart ayında yayınlanmıştır)	Sayısı :	1.50
1967	»	»	1.50
1968	»	»	1.50